

Юнус китабы

Китап хақында мағлыұмат

Юнус китабы басқа пайғамбаршылық китаптарынан өзгеше болып, ондағы Юнус айтқан ұаз тек ғана бир гәптен ибарат. Бул китапта Юнус қырылып жоқ болыўға хұким етилген Ниневия халқын ескертиў ушын барыўдан бас тартып, Жаратқан Ийеге бойсынбайтуғыны сөз етиледі. Юнус, хәттеки, қаланың қыйралыўын қәлеген еди, өйткени Ниневия Израилға душпан болған Ассирия мәмлекетиниң пайтахты еди. Бирақ Жаратқан Ийе Юнусты туўры жолға салады. Соннан кейин, Юнус Ниневияға барып, Қудайдың буйрығын орынлайды.

Көп адамлар Юнус китабын оқығанда, үлкен балықтың Юнусты жутып жибергенине ғана итибар береді. Деген менен, бул китапта Жаратқан Ийениң хәммеге мийрим-шәпәт көрсетиўди қәлейтуғыны туўралы айтылады. Юнус Жаратқан Ийеге былай дейди:

«Себеби Сениң мийримли, реҳимли, сабыр-тақатлы, сүйиспенишилиги шексиз хәм жазалаўдан ұаз кешетугын Қудай екениңди билетугын едим».

(4:2)

1

Биринши бап Юнустың Жаратқан Ийеден қашыўы

¹ Жаратқан Ийе Амиттай улы Юнусқа былай деди: ² «Қәнекей, уллы Ниневия қаласына бар да, халқына ұаз айт. Себеби олардың жаўызлықлары Маған жетип келди».

³ Бирақ Юнус Жаратқан Ийеден Таршишке қашпақшы болды. Ол Яфо^a қаласына келип, Таршишке^b баратуғын бир кемени тапты. Жол хақысын төлеп, кемеге отырды да, Жаратқан Ийениң нәзеринен қашыў ушын, Таршишке қарай жолға шықты.

⁴ Сонда Жаратқан Ийе теңизге күшли самал жиберди. Теңизде қәхәрли даўыл көтерилип, кеме шыл-пәрше болып сынып кетейин деп қалды.

⁵ Кемешилерди қорқыныш бийлеп, хәр бири өз қудайына даўыслап жалбарына баслады хәм кемени жеңиллетиў ушын жүклерди теңизге таслады.

^a Яфо – Жер Орта теңизиндеги Ерусалимге тийисли порт қала.

^b Таршиш – Испанияның кубла-батысында жайласқан қала болыўы мүмкин.

Ал Юнус болса, кемениң төменги қабатына түсип жатып, терең уйқыға кеткен еди.

⁶ Кеме басшысы Юнустың жанына барып: «Хэй! Сен қалай уйықтап атырсаң? Тур, өз Қудайыңа жалбарын. Мүмкин, Ол бизлерди есине алар хәм бизлер аман қалармыз», – деди.

⁷ Соңынан кемешилер бир-бирине: «Келиңдер, шек таслайық хәм бул апат басымызға ким себепли түскенин билейик», – деди. Олар шек таслады хәм шек Юнусқа түсти.

⁸ Сонда олар Юнустан:

– Бизлерге айт, бул апат бизлердиң басымызға сен себепли түскен жоқ па? Кәсип-кәриң не, қаяқтан қиятырсаң? Өзиң қай жерлисең хәм қайсы миллетке тийислисең? – деп сорады.

⁹ Юнус:

– Мен евреймен, теңизди хәм жерди жаратқан аспанның Қудай Ийесине сыйынаман, – деп жууап берди.

¹⁰ Кемешилерди қатты қорқыныш бийлеп, олар Юнустан: «Неге булай иследиң?» – деп сорады. Олар Юнустың Жаратқан Ийеден қашып қиятырғанын билетуғын еди. Өйткени Юнус оларға буны айтып берген еди.

¹¹ Теңиз қутырыуын кем-кемнен күшейте берди. Сонда олар Юнустан:

– Теңиздиң тынышланыуы ушын бизлер саған не ислеуимиз керек? – деп сорады.

¹² Ол:

– Мени көтерип, теңизге ылақтырың, сонда ол тынышланады. Себеби бул күшли дауылға мен себепли дуушар болғаныңызды билемен, – деп жууап берди.

¹³ Бирақ, кемешилер қурғақлыққа жетиу ушын бар күшлерин салып ескек ессе де, жете алмады. Өйткени теңиз оларға қарсы қутырыуын кем-кемнен күшейте берди. ¹⁴ Сонда олар Жаратқан Ийеге дауыслап былай деди: «О, Жаратқан Ийе! Саған жалбарынамыз, усы адамның жаны себепли бизлер набыт болмайық. Егер ол айыпсыз болса, оның қаны ушын бизлерди жууапкер қылма. Себеби Сен, Жаратқан Ийе, Өзиңе мақул болған исти иследиң». ¹⁵ Соңынан олар Юнусты теңизге ылақтырып жиберди. Сонда қутырып турған теңиз тынышланды.

¹⁶ Бул ўақия себепли кемешилер Жаратқан Ийеден қатты қорқып қалды хәм Оған арнап қурбанлық шалып, ўәделер берди.

2

Екинши бап ¹ Сол ўақытта Жаратқан Ийе Юнусты жутыуы ушын үлкен бир балықты жиберди. Юнус үш күн, үш түн усы балықтың ишинде болды.

² Юнус балықтың ишинде өзиниң Қудай Ийесине былай деп дуўа етти:

Юнустың дуўасы

³ «Аўыр жағдайға түскенимде,
Сени шақырдым Жаратқан Ийе!
Жуўап бердиң Сен маған.
Өлилер мәканының^с түпкиринен,
Жәрдем сорап бақырдым,
Еситтиң Сен даўысымды мениң.

⁴ Тереңликке, теңиз түбине ылақтырдың мени,
Қоршады суў ағыслары этирапымды.
Пүткил суўларың да, қутырған толқынларың да,
Басып өтти үстимнен мениң.

⁵ Сонда мен былай дедим:
„Қуўылғанман Сениң алдыңнан,
Бирақ көремен және мухаддес Ибадатханаңды“.

⁶ Суўлар мени туншықтырды,
Қоршап алды түпсизлик те,
Басыма шырмалды теңиз шөплери.

⁷ Түстим таўлар түбине,
Қамалдым қапылары мәңгиге илинген жерге.
Бирақ Сен, Қудай Ийем,
Шуқырдан қутқардың жанымды мениң.

⁸ Жаным алқымыма тақалғанда,
Еске алдым Жаратқан Ийени,
Мениң дуўам Саған,
Жетип барды мухаддес Ибадатханаңа.

⁹ Жарамсыз бутларға табыныўшылар,
Опасызлық еткен болар.

¹⁰ Бирақ алғыс-мақтаў айтып мен,
Саған қурбанлық шаламан.
Өзимниң берген үәдемди орынлайман,
Қутқарылығ келеди Жаратқан Ийеден!»

¹¹ Жаратқан Ийе балыққа буйрық берди ҳәм ол Юнусты қурғақлыққа қусып шығарып жиберди.

^сӨлилер мәканы – адамлар өлилерди жер астында туңғыйықта сақланып турады деп түсинген.

3

Үшінші бап Юнустың Ниневияға барыуы

¹ Жаратқан Ийе Юнусқа екінші мәрте былай деди: ² «Қәнекей, уллы Ниневия қаласына бар да, саған айтатуғынларымды халыққа жәрияла».

³ Юнус Жаратқан Ийениң сөзине бойсынып, Ниневияға кетти. Ниневия сондай үлкен қала болып, оны басып өтиуге үш күнлик жол жүриу керек еді.

⁴ Солай етип, Юнус қалаға кирип, бир күнлик жолды басып өткеннен соң: «Қырқ күннен кейин Ниневия қыйратылады», – деп жәриялады. ⁵ Сонда Ниневия халқы Қудайға исенди хәм олар ораза тутыуды жәриялап, уллысынан кишисине дейин аза кийимин кийди.

⁶ Бул хабар Ниневия патшасына жетип барғанда, ол тахтынан түсип, үстиндеги патшалық кийимлерин шешти хәм аза кийимин кийип, күлге отырды^d. ⁷ Соңынан ол Ниневияда өзиниң хәм ақсүйеклериниң атынан мына буйрықты жәриялатты: «Хеш бир адам да, хайуан да, ири мал да, майда мал да хеш нәрсе жемесин, жайлауға бармасын хәм суу ишпесин. ⁸ Адамлар да, хайуанлар да аза кийиминде болсын. Хәр бир адам Қудайға бар күши менен жалбарынып, өзлериниң жаман жолларынан хәм жауызлық ислеуден ўаз кешсин. ⁹ Ким биледи, мүмкин, сонда Қудай пикирин өзгертер, лаулаған ғәзебинен қайтар хәм бизлер набыт болмаспыз».

¹⁰ Сонда Қудай ниневиялылардың қылған ислерин хәм олардың жаман жолдан қайтқанын көрди. Сонлықтан оларға жаны ашып, жиберемен деген апатты жибермеді.

4

Төртінші бап Юнустың Қудайдың рехимине ашыұланыуы

¹ Сонда Юнус буған қатты ренжип, ашыұланды. ² Ол Жаратқан Ийеге былай деп дууа етти: «О, Жаратқан Ийе! Усындай болатуғынын өз елимде болған ўақтымда-ақ айтпаған ба едим? Сонлықтан да мен Таршишке қашқан едим. Себеби Сениң мийримли, рехимли, сабыр-тақатлы, сүйиспеншилиги шексиз хәм жазалаудан ўаз кешетуғын Қудай екениңди билетуғын едим. ³ О, Жаратқан Ийе, өтинемен, мениң жанымды ал. Себеби тири жүргенимнен гөре, өлгеним жақсырақ».

⁴ Жаратқан Ийе оған: «Сениң ашыұланыуға ҳақың бар ма?» – деди.

^dКүлге отырды – бул терең қайғыны ямаса тәўбеге келиуди билдиретуғын ис-хәрекет.

⁵ Юнус қаладан шығып, оның шығыс тәрәпиндеги бир жерге барып отырды. Ол өзине шертек соғып алып, оның саясында отырды хәм қалаға не болатуғынын көриў ушын күте баслады. ⁶ Сонда Қудай Ийе Юнустың басына саясын түсирип, қайғысын жеңиллетсин деп, бир өсимлик өсирип шығарды. Юнус бул өсимликке қатты қуўанды. ⁷ Бирақ келеси күни таң атқанда, Қудай бир қуртты жиберди хәм ол өсимликти кемирип, қуўратып таслады. ⁸ Қуяш шыққанда, Қудай шығыстың қапырық самалын естирди. Қуяш Юнустың басын қатты қыздырғанлықтан, ол хәлсизлене баслады хәм өзине өлим тилеп: «Тири жүргенимнен гөре, өлгеним жақсырақ», – деди.

⁹ Бирақ Қудай оған:

– Өсимлик ушын ашыўланыўға ҳақың бар ма? – деди.

Юнус:

– Әлбетте, хәттеки, өлгенше ашыўланыўға ҳақым бар, – деди.

¹⁰ Сонда Жаратқан Ийе оған былай деди: «Бул өсимлик бир түнде шығып, бир түнде жоқ болды. Сен мийнет етип, бул өсимликти өсирмеген болсаң да, оған жаның ашып атыр. ¹¹ Ал Ниневияда болса, ақ пенен қараны айыра алмайтуғын бир жүз жигирма мыңнан аслам адам хәм көп санлы хайўанлар бар. Усы уллы қала ушын Мениң жаным қалай ашымасын?»